

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **S. K.**, zast. JUDr. Vandou Bieleckou, advokátkou, se sídlem Havířov – Město, Pavlovova 8, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o částečný invalidní důchod, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 11. 2005, č. j. 43 Cad 58/2005 – 21,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 11. 2005, č. j. 43 Cad 58/2005 – 21, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** Odměna zástupkyně žalobkyně JUDr. Vandy Bielecké, advokátky, se sídlem Havířov – Město, Pavlovova 8, **se určuje** částkou 800 Kč, která jí bude vyplacena ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 23. 5. 2005, č. x, byla zamítnuta žádost žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) o částečný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 40 zákona č. 155/1995 Sb. (o důchodovém pojištění) v platném znění s odůvodněním, že podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné ze dne 16. 3. 2005 se sice stěžovatelka stala částečně invalidní podle ustanovení § 44 odst. 1 výše již citovaného zákona od 15. 2. 2005, avšak v době rozhodné, tj. v období posledních deseti roků počítaných zpět před vznikem částečné invalidity, nezískala potřebnou dobu pojištění pro nárok na požadovaný důchod, která činí u pojištěnce ve věku nad 28 let celkem 5 roků. V tomto rozhodném období, tj. od 15. 2. 1995 do 14. 2. 2005 získala pouze 3 roky pojištění a proto musela být její žádost o částečný invalidní důchod zamítnuta. Stěžovatelka byla vyrozuměna,

že pokud byla pojištěna i v dobách, které nejsou vyznačeny v osobním listě důchodového pojištění, aby zaslala příslušné doklady k novému posouzení věci. Bylo jí připomenuto, že doba vedení v evidenci úřadu práce po 31. 12. 1995 jako uchazeče o zaměstnání, po kterou nenáleželo hmotné zabezpečení, může být hodnocena nejvýše v rozsahu tří roků před vznikem nároku na důchod.

Nutno v této souvislosti připomenout, že téhož dne, tj. 23. 5. 2005 pod č. x, vydala žalovaná další rozhodnutí – č. I., jímž zamítla stěžovatelčinu žádost o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb. s odůvodněním, že podle posudku Referátu lékařské posudkové služby Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné ze dne 16. 3. 2005 není plně invalidní, ale jen částečně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 35 % a nedosáhla tak nejméně 66 %, potřebných podle ustanovení § 39 téhož zákona pro možnost uznání invalidity plné.

Odvoláním (které Krajský soud v Ostravě posoudil jako žalobu) napadla stěžovatelka pouze to rozhodnutí žalované, jímž byla zamítnuta její žádost o částečný invalidní důchod. Domáhala se jeho přezkoumání s tím, že předkládá doklady od roku 1991, kdy je stále vedena jako uchazečka o zaměstnání u Úřadu práce v Havířově. Vyslovila podiv nad tím, že vzdor závěru lékařů o její částečné invaliditě, jí částečný invalidní důchod přiznán nebyl a zdůraznila, že neví jaké podmínky pro přiznání tohoto důchodu musí ještě splnit. Z přehledu dob pojištění totiž zjistila, že jí chybí 9 let, avšak nebyla jí zhodnocena doba evidence u úřadu práce. Při jednání krajského soudu pak uvedla, že nesouhlasí s tím, že jí nebyl částečný invalidní důchod přiznán, neboť nemohla sehnat práci, ačkoliv se o to již snaží velmi dlouhou dobu. Připustila, že její částečná invalidita vznikla dne 15. 2. 2005, jak zjistil lékař Okresní správy sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“). Potvrdila, že žádné jiné doby zaměstnání či pojištění doložit nemůže, a zdůraznila, že se soudila o přiznání invalidity už od roku 1995. Navrhovala doplnění dokazování posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí s pracovištěm v Ostravě. Při dalším jednání Krajské soudu v Ostravě dne 18. 11. 2005 stěžovatelka uvedla, že nesouhlasí se stanovením data vzniku částečné invalidity až teprve ode dne 15. 2. 2005, neboť ve skutečnosti byla nemocná už mnohem dříve, alespoň od roku 2000. Dodala, že nemá možnost odpracovat chybějící 2 roky pojištění, neboť z důvodu nemoci ji nikdo nezaměstná.

Žalovaná ve svém písemném vyjádření k žalobě navrhovala její zamítnutí, přičemž odkázala na důvody uvedené v přezkoumávaném rozhodnutí o zamítnutí žádosti o částečný invalidní důchod. Zdůraznila ustanovení § 5, odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění, podle něhož osobě vedené v evidenci úřadu práce lze započít účast na pojištění pouze v rozsahu tří let a toto pojištění se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod. V případě stěžovatelky se jednalo o dobu od 15. 2. 1995 do 14. 2. 2005, kdy však získala pouze 3 roky pojištění (vedení v evidenci úřadu práce) a nikoliv potřebných 5 roků. Pokud snad žaloba směřovala též proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o plný invalidní důchod, navrhovala žalovaná též zamítnutí této části žaloby s ohledem na zjištění, že stěžovatelka nebyla k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí plně invalidní.

Krajský soud v Ostravě neshledal žalobu důvodnou a proto ji napadeným rozsudkem podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) zamítl. Při rozhodování vycházel z evidence dob pojištění stěžovatelky založené v dávkovém spise, který je veden u žalované, a především z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí s pracovištěm v Ostravě (dále jen „PK MPSV“)

ze dne 6. 10. 2005, jímž vzal za prokázané, že k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované nebyla stěžovatelka plně invalidní podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ale pouze částečně invalidní podle § 44 odst. 1 téhož zákona, neboť pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu přesáhl 33 % (činil 35 %), nedosáhl však 66 % potřebných pro plnou invaliditu. Shodně s lékařem Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné dospěla i posudková komise k závěru, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky byl bolestivý syndrom bederní páteře s kořenovým syndromem L5 při protruzi ploténky L4 - L5 a hernii disku L5/S1 vlevo, se středně těžkým funkčním postižením hybnosti. Toto zdravotní postižení bylo shledáno jako odpovídající kapitole XV, oddílu F, položce 2, písmenu c) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. (kde rozmezí poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti činí 30 – 40 %). Posudková komise usoudila, že postižení stěžovatelky odpovídá střed tohoto rozmezí, a to i s přihlédnutím k ostatním zdravotním obtížím, které jsou tohoto času nevýrazné a dále již pracovní schopnost stěžovatelky nesnižují. U stěžovatelky se nejedná ani o trvalé těžké postižení funkce více úseků páteře tak, aby její postižení mohlo být zařazeno pod jinou, z hlediska nároku příznivější položku. K otázce vzniku částečné invalidity se posudková komise výslovně nevyjádřila, uvedla pouze, že částečná invalidita nadále trvá. V protokolu o jednání komise odkázala na vyšetření neurochirurgické ambulance ze dne 15. 2. 2005, jímž byl prokázán kořenový syndrom L5 vlevo na pokladě centrální protruze ploténky L4 – L5 a osteochondrose s tlakem na příslušný kořen. Rovněž poukázala na další neurologické vyšetření ze dne 2. 9. 2005, kdy vzdor sérii analgetických injekcí a infuzí nebylo prokázáno zlepšení zdravotního stavu stěžovatelky – nadále trvalo středně těžké omezení hybnosti bederní páteře.

Krajský soud uzavřel, že v řízení bylo bezpečně zjištěno, že stěžovatelka k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované byla částečně invalidní, přičemž z osobního listu důchodového pojištění z rozhodného období, za něž uvedený soud shodně se žalovanou pokládal období od 15. 2. 1995 do 14. 2. 2005, získala pouze 3 roky pojištění, kdy byla vedena jako uchazečka o zaměstnání v evidenci úřadu práce, jak to má na zřeteli § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění. Stěžovatelce se tudíž nepodařilo prokázat alespoň 5 roků pojištění v posledních 10 letech před vznikem částečné invalidity.

V podání ze dne 27. 12. 2005, které je svým obsahem kasační stížností proti uvedenému rozsudku krajského soudu, stěžovatelka se zamítnutím žaloby nesouhlasila a znovu připomněla, že je vedena od roku 1991 jako uchazečka o zaměstnání u Úřadu práce v Havířově, je samoživitelka a její příjem (spolu se synem) činí 6000 Kč měsíčně. Zdůraznila, že již 15. 11. 1995 podala žádost o invalidní důchod, avšak nikdy jí nebyl přiznán. Nyní – vzdor tomu, že byla uznána částečně invalidní – jí žádost byla zamítnuta, ačkoliv prokázala dobu pojištění v letech 1987 a 1988. Vyslovila přesvědčení, že její zdravotní stav je dlouhodobě nepříznivý již od roku 1995 a poukázala na výsledky lékařských nálezů, které nasvědčují tomu, že se nevyhne operaci páteře. Připomíná, že vychovala 5 dětí, nejmladší syn s ní žije ve společné domácnosti a žádala, aby se jí důchod „počítal“ od doby, kdy o něj žádala poprvé.

V doplňku odvolání sepsaném zástupkyní stěžovatelky advokátkou JUDr. Vandou Bieleckou, se stěžovatelka dovolává důvodů kasační stížnosti uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., s. ř. s. Krajskému soudu vytýkala, že vycházel ze skutkového a právního stavu tak, jak jej učinila žalovaná ve svém rozhodnutí ze dne 23. 5. 2005, aniž by uznal, že jde o skutková zjištění zcela nedostatečná. Na jejich základě pak dospěl k nesprávným právním závěrům, kdy se nevypořádal se všemi rozhodnými

skutečnostmi. Namítala, že soudní rozhodnutí je nepřezkoumatelné. Vyslovila přesvědčení, že při rozhodování se měla žalovaná a následně i krajský soud zabývat otázkou, z jakého důvodu u stěžovatelky nastal zdravotní stav, který způsobil částečnou invaliditu a kdy se tak stalo. Poukázala na ustanovení § 43 zákona č. 155/1995 Sb., kde podmínka získání potřebné doby pojištění je stanovena jen u písm. a), zatímco pod písm. b) nastane částečná invalidita jen v důsledku pracovního úrazu, popř. z nemoci z povolání. Důvody, jež vedly k současnému zdravotnímu stavu stěžovatelky však nebyly předmětem dokazování, soud ani žalovaná se touto otázkou nezabývaly. Neposouzení této právně významné skutečnosti je vadou řízení, která může mít za následek nezákonné rozhodnutí. Nepřezkoumatelnost rozsudku namítala též ve vztahu k závěru soudu o tom, že nesplňuje potřebnou dobu pojištění, neboť soud se s touto skutečností dostatečně nevypořádal. Stěžovatelka například namítala, že do potřebné doby pojištění měla být započítána též doba péče o její děti, avšak krajský soud se s touto námitkou vypořádal toliko strohým konstatováním, že období péče o její děti nespadá do rozhodného období, tedy do časového úseku od 15. 2. 1995 do 14. 2. 2005. Ze spisu není rovněž patrné, že by byla zjišťována data narození dětí a doba, po kterou o ně stěžovatelka pečovala. Stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil podle § 110 s. ř. s. a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná vyjádření ke kasační stížnosti nepodala.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti a po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatelka uplatnila důvod kasační stížnosti podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Podle písm. b) uvedeného ustanovení lze podat kasační stížnost z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

V projednávané věci je dán především druhý z uplatněných kasačních důvodů.

Žaloba proti správnímu rozhodnutí (§ 65 a násl. s. ř. s.) musí kromě obecných náležitostí obsahovat i vyjádření, v jakém rozsahu je správní rozhodnutí napadeno, uvedení důvodů, v nichž žalobce spatřuje nezákonnost rozhodnutí a uvedení též toho, jaký konečný návrh činí. Tímto rozsahem tvrzených nezákonností rozhodnutí je také soud vázán. V projednávané věci žalovaná vycházela z toho, že stěžovatelka není plně invalidní, ale je pouze částečně invalidní, a to od data, které stanovil lékař Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné v posudku ze dne 16. 3. 2005 na den 15. 2. 2005, tj. na den, kdy bylo u stěžovatelky provedeno neurochirurgické vyšetření, jímž bylo verifikováno její rozhodující zdravotní postižení, tj. bolestivý syndrom bederní páteře s kořenovým syndromem při protruzi ploténky L4 – 5 a hernii disku L5/S1 vlevo se středně těžkým funkčním postižením hybnosti.

Žalobkyně (stěžovatelka) v žalobě nezpochybovala závěr posudkové komise o zjištění toliko částečné invalidity, z jejího podání lze však dovodit, že zpochybovala datum jejího vzniku, když tvrdila, že se léčí nejméně již od roku 2001 u Dr. P. a dochází každý měsíc k Dr. N. a na neurochirurgii v Havířově. I když při jednání dne 15. 7. 2005 před Krajským soudem v Ostravě stěžovatelka uvedla, že souhlasí s tím, že její invalidita částečná vznikla dnem 15. 2. 2005, tak při jednání dne 18. 11. 2005 naopak prohlásila, že nesouhlasí s takto stanoveným datem vzniku částečné invalidity, protože nemocná byla již mnohem dříve a její zdravotní stav se stále zhoršuje. Krajskému soudu v Ostravě nelze vytknout, že za této situace vyžádal posudek PK MPSV ČR s pracovištěm v Ostravě, neboť pro účely přezkumného řízení soudního podává uvedená komise posudky všude tam, kde je předmětem řízení nárok na dávku důchodového pojištění podmíněný nepříznivým zdravotním stavem (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.), nicméně s ohledem na nespornost závěru o stěžovatelčině částečné invaliditě měl být posudek uvedené posudkové komise zaměřen především na otázku data vzniku stěžovatelčiny částečné invalidity. Žádost o požadovaný důchod jí byla totiž zamítnuta nikoliv proto, že by nebyla částečně invalidní, ale proto, že v rozhodném období 10 let před jejím vznikem nezískala potřebnou dobu pojištění 5 roků. Rozhodující proto z hlediska nároku ve vztahu ke zdravotnímu stavu stěžovatelky bylo zjištění data vzniku její částečné invalidity. V posudku PK MPSV ČR s pracovištěm v Ostravě ze dne 6. 10. 2005 však na tuto otázku (která ostatně ani soudem položena nebyla) odpověď nalézt nelze. Krajský soud se spokojil s určením data vzniku částečné invalidity tak, jak je stanovil lékař Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné. Tím ovšem základní smysl posudku PK MPSV ČR s pracovištěm v Ostravě nebyl naplněn, neboť na v řízení řešenou a mezi účastníky spornou otázku tento posudek odpověď nedal. Je v něm totiž v rubrice vznik částečné invalidity uvedeno pouze tolik, že částečná invalidita nadále trvá. Pokud tedy krajský soud vycházel v řízení z toho, že „částečná invalidita stěžovatelky vznikla až 15. 2. 2005, ačkoliv pro takový závěr neměl v řízení náležitý podklad, pak jeho řízení trpí vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé a stěžovatelka se tudíž v tomto směru oprávněně dovolala důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Již proto musel být napadený rozsudek krajského soudu zrušen a věc mu vrácena k dalšímu řízení.

Na krajském soudu bude, aby v dalším řízení požádal uvedenou posudkovou komisi o stanovení data vzniku částečné invalidity stěžovatelky, přičemž Nejvyšší správní soud připomíná, že vznik dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu podmiňujícího i částečnou invaliditu je objektivní kategorií a nelze ji vázat na zcela nahodilé datum lékařského vyšetření, jímž tento objektivně existující stav byl pouze verifikován. Tvrdí-li stěžovatelka dřívější datum vzniku částečné invalidity, musí posudková komise MPSV ČR přesvědčivě, na základě úplné zdravotní a spisové dokumentace posoudit a řádně zdůvodnit stanovené datum vzniku částečné invalidity. V projednávané věci nutno v této souvislosti připomenout, že stěžovatelka o invalidní důchod (plný či částečný) žádala již v letech 1995 a 2001, kdy však nebyla uznána ani částečně invalidní. Posudková komise MPSV ČR by nyní měla zaujmout s ohledem na tvrzení stěžovatelky stanovisko, zda předchozí posouzení zdravotního stavu v uvedených letech bylo správné, či zda se snad nejednalo o posudkový omyl. Závěr takového posudku musí být náležitě s odkazem na příslušné lékařské nálezy odůvodněn. Pokud by posudková komise dospěla k závěru, že předchozí posudkový závěr byl objektivně zjištěný a správný, pak musí zaujmout stanovisko, zda stěžovatelčina částečná invalidita nevznikla kdykoliv v mezidobí od 15. 11. 2001 (jde o datum vydání posudku téže posudkové komise k žádosti stěžovatelky o plný invalidní důchod ze dne 3. 8. 2001 – řízení bylo vedeno u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 19 Ca 267/2001) do 15. 2. 2005. Teprve po náležitém stanovení data vzniku částečné invalidity stěžovatelky bude mít Krajský soud v Ostravě náležitý podklad pro úvahu, zda v rozhodném období 10 roků před tímto datem

získala stěžovatelka potřebnou dobu pojištění či nikoliv. Teprve pokud by došlo k posunutí data vzniku částečné invalidity zpětně, mohly by přicházet v úvahu námitky stěžovatelky týkající se nezhodnocení dob pojištění či náhradních dob pojištění tak, jak je namítáno v kasační stížnosti.

Jako nepřijatelnou shledal Nejvyšší správní soud kasační námitku stěžovatelky, v níž vytýkala krajskému soudu, že její nárok neposoudil též z hlediska ustanovení § 43 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. a § 25 odst. 2 téhož zákona. Podle citovaných ustanovení má pojištěnec nárok na částečný invalidní důchod, jestliže se stal částečně invalidním následkem pracovního úrazu, jemuž je naroveň postavena nemoc z povolání. Tato námitka stěžovatelky byla totiž uplatněna zcela nově až v kasační stížnosti, přičemž podle ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Stěžovatelka námitku, že snad její částečná invalidita vznikla následkem pracovního úrazu či nemoci z povolání v řízení nikdy netvrdila. Proto k ní nemohlo být přihlédnuto, nehledě k tomu, že z obsahu přílohového lékařského spisu nevyplývá, že by nepříznivý zdravotní stav stěžovatelky souvisel s pracovním úrazem či nemocí z povolání.

Z důvodů výše uvedených musel být napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 věta první s. ř. s.).

Stěžovatelce byla usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 3. 2006, č. j. 43 Cad 58/2005 – 40, ustanovena zástupkyní advokátka JUDr. Vanda Bielecká pro řízení o kasační stížnosti. Ustanovené zástupkyni byla přiznána odměna za zastupování v celkové částce 800 Kč, která sestává z odměny za dva úkony právní služby po 250 Kč (§ 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb /advokátní tarif/ ve znění platném v době, kdy tyto úkony zástupkyně stěžovatelky učinila. Prvním úkonem je porada s klientem, včetně převzetí a přípravy zastoupení podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu a druhým úkonem písemné podání soudu (doplněk kasační stížnosti), týkající se věci samé. Mimosmluvní odměna ve výši jedné poloviny, t. j. ve výši 125 Kč náleží zástupkyni stěžovatelky podle § 11 odst. 2 a 3 advokátního tarifu za podání adresované Nejvyššímu správnímu soudu, učiněné dne 11. 1. 2007. K těmto třem úkonům náleží podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky režijní paušály po 75 Kč, celkem tedy náleží zástupkyni stěžovatelky 800 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. března 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu